

4. ДСТУ 4423-2:2005. Інформація та документація. Керування документаційними процесами. Ч. 2. Настанови (ISO/TR 15489-2:2001). – Чинний від 30.06.2007. – К.: Держспоживстандарт України, 2007.- 43 с.

5. Корпоративний документооборот. Принципы, технологии, методология внедрения / Майкл Дж. Д. Саттон: пер. с. англ. – М.: Бизнес-микро, 2002. – 448 с.

УДК 09(08)

Янковський С. В., кандидат філософських наук, доцент

ПРИРОДНА І ФОРМАЛІЗОВАНІ МОВИ

Філософія починається не з основного питання про первинність і вторинність, бо сам цій підхід успадковує впорядкування. Філософія дивовижна справа, яка починається із осмислення достовірності нашої (тобто людської думки), на перетині між існуванням слів та речей. Складність полягає в тім, що у людини існує чомусь єдине мірило вираження думки і сенсу – мова.

Природна мова являє звучання слів, яке інтонаційно, семантично, синтаксично зв'язане. Слово – це комбінація звуків, яка первинно має зв'язок із переживаннями. Зв'язок звучання слова із властивостями реальних предметів умовна і встановлена, конвенціонально. Природні мови існують у вигляді етнічних мов. Найпоширенішими в сучасному світі є англійська, арабська, іспанська, російська, французька, китайська. Існують природні мови, які вийшли із широкого користування, але залишаються важливим елементом загальної культури людства, їх називають класичними. Це грецька мова старожитньої доби і латина, яка залишається офіційною мовою держави Ватикан. Штучні мови – це спеціально створені системи синтаксичних і семантичних зв'язків. Вони використовуються з метою подолання накладених природними мовами обмежень: семантичної замкненості, багатозначності, розпливчатості, змістовної невизначеності. Запобіжним засобом уточнення, прояснення значень імен і висловлювань є формалізація. В штучних мовах розрізняють формалізовані мови та мови програмування. Формалізована мова – це штучна система моделювання структур, процесів, послідовностей міркування, яка дозволяє виявити логічну форму. Формалізовані мови використовуються в інтерпретації висловлювань (формул) з метою визначення простоти, правильності, обґрунтованості, уживаності їх змісту. Ідею штучної мови, яка була би вільною від недоліків природної мови, вперше сформулював німецький філософ Г.В. Лейбниць. Основу точної і строгої мови, на його думку, складає продумана система формалізації. Змістовність розмірковувань в ньому можна замінити формальними перетвореннями. За прототип формальної мови слід взяти математичну мову, яка не потребує перекладу. Німецький мислитель скористався досягненнями математичної науки і вперше впровадив систему числення в логіці, надав арифметичну інтерпретацію теорії силогізмів. Він також першим намагався точно сформулювати принципи логіки і здійснити аксіоматичну розбудову логічної системи. Використання методів математичного аналізу для удосконалення техніки формалізації теорії силогізмів (Д.Буль, У.Джеванс, Д.Венн) склало умови творення мов програмування. Мова програмування – це спеціальний лінгвістичний засіб записування завдань для ЕОМ з метою виконання певних завдань програмування. Традиція протиставлення природної і штучної мови у радикальному оптимістичному вигляді була вперше висловлена Г. Лейбницем. В традиції аналітичної філософії, утвореної під впливом ідей Віденського гуртка ця концепція набула загально визнаної значущості. Проте слід згадати, що представники Львівсько-Варшавської школи в середині 1950-х рр., намагання звільнити формалізовані структури від апріорних схем призвели до поступового визнання універсальності мовних фактів. Важливим кроком в цьому напрямку стали роботи Гвідо Кюнга, професора Фрібурзького університету. Викладене ним теорія семантики Ст. Лісьневського представляє важливий крок на шляху

оновлення традиційної філософії шляхом перекладу її на мову логіки, в першу чергу проблем фундаментальної онтології. Важливою є ідея філософії як мірила універсалізму, а логіки як засобу розуміння, а не тільки інструменту пізнання. Сенс зумовлюється функціональними чинниками і він не є вираженням відмінної від мови сутності. Правило, що встановлює значення висловлювання відповідає функції. Утім питання про те чи описують данні функції онтологічні сутності чи вони є номінативними викликало гарячі дискусії вже в Античності у спорах про предикабілії, в Середньовіччі у спорах реалістів і номіналістів.

Сфера вжитку природної мови охоплює різноманітні сторони людського життя. Наприклад, ораторське мистецтво, політична діяльність, література, наука, релігія, системи масової комунікації, спілкування тощо. На основі природної мови утворилися наукові мови. Наукову мову складає система понять, знаків, символів. Вони створені і використовуються з метою отримання, обробки, збереження, застосування і передання знань. Формування наукової мови відбувається на основі природних і класичних мов. В науковому вжитку фрагменти природної мови перетворюються на поняття, символи, знаки, що дозволяє забезпечувати ясність, точність, зрозумілість висловлювань. Запозиченні у сфері повсякденного ужитку слова набувають більш точного і однозначного сенсу, з яким вони можуть повернутися у сферу природного застосування.

В оцінці співвідношення природної і штучної мови домінувала точка зору, що природна і штучна мова не порівняльні. Природні системи мови використовуються в спілкуванні, штучні ні, уживана мова не підкоряється академічним правилам і її розвиток відбувається випадково і непередбачуваний. Проте всі ці розбіжності практичного характеру не впливають із систематичного змісту мов. Він зумовлюється в природній і штучній мові не історичними факторами, а діахронічним аспектом будь-якої мови. Точність кожної з мов досягається як встановленням очевидних синтаксичних і семантичних правил, так і усуненням неясності і невизначеності. Вирішальною відмінністю природної мови виступає її гнучкість, пристосованість до контексту. Невизначеність і багатозначність природних оцінюється контекстуально. Отже відмінність природної і штучної мови зумовлюється ступенем точності, який в кожному із випадків зумовлено логічною формою. Протиставлення природної і штучної мови є значною мірою умовним. По-перше наслідки інформатизація соціальних мереж призводять до стандартизації традиційних сфер вживання природних мов. В технологізованому просторі спілкування природна мова виступає вторинною у відношенні до мов програмування. Наступним важливим фактором є умовність самої природності етнічних мов, оскільки ними відображено лише певний контекст формування соціально-культурної ідентичності і те, що кожний з нас розмовляє однією з великих етнічних мов відображає лише наслідки стандартизованої системи освіти індустріальної доби. Нарешті, найважливішим є ймовірно той факт, що функції природних і штучних мов є похідними від одних і тих самих мовних фактів. Функції мови – це основні завдання, які вирішуються за допомогою мови в процесі комунікації і пізнання. Слід зазначити, що існують різні класифікації функцій мови, впроваджені різними теоретичними підходами. Основні з них були викладені в рамках емотивізму, позитивізму, структуралізму. Протиставлення мови позначень мові вираження в перспективі антитези референціального і емотивного використання мови розроблявся Ч. Огденом та А. Ричардсом. Відношення мовних знаків через опозицію «того, хто говорить» «тому, хто слухає» вивчався в теорії мовних актів К. Бюллера. В даному контексті предмет висловлювання визначається інформативною, експресивною, евокативною функціями мови. Інформативну функцію зумовлює використання мови для формулювання істинних або хибних висловлювань. Експресивна є вираженням стану «того, хто говорить». Евокативна включає висловлювання, які використовуються з метою впливу на «того, хто слухає»: для збудження певних думок у «того, хто слухає», оцінок, намірів до дії. Кожне висловлювання може виконувати три функції одночасно. Предмет висловлювання

залежить від мети використання мови. Важливим для розуміння протиставлення описової та оціночної функції мови. Перша передбачає відповідність висловлювання дійсності, і можливості вираження його значення у термінах «істини»/«хибно», а оціночна функція передбачає використання нормативних значень «добре», «погано», «байдуже». Оціночна функція відповідає стандартизованому, запланованому, перспективному змісту висловлювань. Розрізнення даних функцій дозволяє визначити принцип відповідності висловлювань певному контексту. Протиставлення оціночної (нормативної) функції фактичному змісту висловлювань, розроблене у працях Д. Остина і Д. Сьорля, необхідне для з'ясування змістовності висловлювань сформульованих природними мовами. Підхід дозволяє розрізнити класи мовних актів у відмінності норм, санкцій, повідомлень, приписів, висловлювань почуттів. Різноманіття функцій мови і мовних контекстів відображені в теорії мовних ігор і програмі мовної терапії Л. Вітгенштейна. Таким чином, істинність і хибність висловлювань слід розглядати лише як функціональні значення, які відображають не процес мовлення в цілому, а лише тієї частини, які вміщують формулювання.

Специфічною ознакою логічної форми є запозичені із мови математики ідеографічні знаки. Використання ідеографічних знаків спрощує розуміння логічних зв'язків, надає висловлюванням формалізованої мови наочного вигляду, об'єднує техніки перетворення висловлювань. Проте точність формалізованої мови впливає не із використання ідеографічних знаків, а із строгого додержання правил. Заслугою Лесневського вважається те, що йому вдалося запропонувати систему, яка незалежно від будь-яких припущень застосовується до всіх можливих світів і залишається незмінним для безпредметного універсуму. Отже мовні знаки є собі-такими позначками, які виражають сенс того, що міститься в словах незалежно від речей, те, що в логіці стоїків позначалось терміном *lecta* на протилежність від *logoi*.

УДК 930.85(073)

Нікольченко Ю. М., доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

Значні трансформації у незалежній Україні стали наслідком тривалих соціально-політичних та економічних змін. Разом з тим у новому столітті Україна має серйозні проблеми, які пронизують сферу державного управління. У цьому контексті важливим є формування системи захисту управлінської інформації, що спричинило низку теоретичних, методологічних, а також практичних питань її забезпечення, пов'язаного із необхідністю розроблення єдиної системи знань, уніфікованого методологічного підходу до вивчення його складових, а отже, і методичної бази для аналізу, оцінки та прогнозування, прийняття рішень у цій галузі.

У сучасній теорії і практиці України ще не визначено загальноприйняте поняття захисту управлінської інформації, не розроблений відповідний теоретико-методологічний та методичний інструментарій пізнання сутності, структури і динаміки, його формалізований категорійно-понятійний апарат. При висвітленні проблем у сфері захисту управлінської інформації послуговуються такими термінами, як: «національна безпека», «державна таємниця», «таємна інформація», «для службового користування», «управлінська інформація» тощо, в які автори, іноді узвичаєно, вкладають різний зміст. Однак, стає все більш зрозумілим, що феномен «захист управлінської інформації» має міжгалузевий характер і виходить за межі окремої науки: чи то управлінської, чи то правової.

До суттєвих загроз управлінській інформації можна віднести те, що соціальна теорія демонструє повний розпач і неадекватність вимогам часу. Соціальні науки опинились неготовими дати правильний, точний прогноз і запропонувати модель збалансованого

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

05 лютого 2010 року

*За загальною редакцією
доктора політичних наук, професора,
члена-кореспондента Філологічного товариства «Парнасос» Афіньської академії
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2010

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

Матеріали XII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДГУ:
Зб. наук. праць / За загал. редакцією К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДГУ, 2010. – 406 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного гуманітарного
університету (протокол № 4 від 23.12.2009)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.;
Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.;
Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.;
Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.;
Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.;
Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Яремчук І.Г., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XII підсумкової (2009 р.) науково-практичної конференції
викладачів МДГУ, яка відбулася 05 лютого 2010 року в Маріупольському державному
гуманітарному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні питання розвитку міжнародних відносин та
зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права,
літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та
психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім,
хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний гуманітарний університет